

ששת הסרטים הברזילאים המוצגים היחד בסינמטקים אינם אולי השמנת של הקולנוע הברזילאי, או הייצוג המושלם ביותר שאפשר למצוא למה שמכנים סינמה נובו, הקולנוע החדש. אותו גל מהפכני ששטף את המסכים בברזיל מסוף שנות ה-50 ועד לתחילת שנות ה-70 והביא רוח קולנועית חדשה לעולם. אולם יש ביי שישיה זו כרי ללמד על האומי היסודי של קולנוע זה, על נטיותיו ותכונותיו המיוחדות, ובעיקר על גישושי הראשון-נים.

שבוע ברזיל כולל שני סרטים ראשון-נים של בימאים ידועים גאננה זומבה של קארלוס דיאגס (שעשה גם את ביי ביי בראזיל) והסרט באראונוסו של גלאובר רושה, סירטו הראשון של מי שנחשב ליינביא הזעם והחורבן בגל הברזילאי החדש, שנפטר לפני כשנה, כאשר סרטי האחר-רונים מעוררים תרעומת וזיכוחים עוד יותר מסרטי הראשונים. השבוע כולל גם סרט ידוע יותר של רושה, אנטוניו דאס מורטס, שהוצג כבר כמה פעמים בסינמטק קי. ואת סירטו השני של פדרו יואכים הראנדראדה, עוד אחד מן החברים הבכיי רים בקולנוע זה, שזכה לפיסוס עולמי בזכות סרט אחר, בשם מאקונאמה.

מה שאפשר ללמוד מן השבוע זה, הוא שהסינמה נובו היתה האסכולה שהביאה לברזיל את הלהם של הכרה עצמית, ביי מלוא מובן המילה. בברזיל עשו המון סרטים לפני, בזמן ואחרי הסינמה נובו, הקולנוע המיסחרי פרח בקומדיות ומלודרא-מות לאסיניות טיפוסיות. להן הסיפוי בשי-

כולך הקומודיה

שאינו קומודיה

מדך הקומודיה (צפון, תל-אביב, ארצות-הברית) - לסרט הזה צריך להקדים כמה אזכרות, כדי שהצופה יידע בדיוק מה הוא הולך לראות. למרות שמו, אין זו קומודיה כלל וכלל, ואפילו הקטעים המצחיקים - ויש הרבה כאלה - נושאים בתוכם מיטען עצום של מרירות. אף-על-פי שגיר לואיס מופיע באחד משני התפ-קידים הראשיים, אין כאן שום פרצוף, שום התפתלות ושום הצחקה מן הסוג שנהג עד עכשיו להגיש בסרטי. ומעל לכל - זהו סרט אמריקאי מאוד, המדבר על המציאות ועל התת-מודע שם, ועל כן, יתכן שהדברים ייראו בישראל פחות מובנים.

במרכז העלילה, עימות בין גירי לאנגפורד, מגיש תוכנית טלוויזיה פופולארית, ובין רופרט פאסקין, קומיקאי אלמוני שמשאת נפשו היא הופעה בתוכנית של לאנגפורד, שם יוכל לשכנע עולם ומלואו בכישרונותיו. כאשר מסתבר לו שכל הדרכים הקובנציונליות להגיע לתוכנית מסתיימות בקירות אטומים, הוא נוקט באמצעי יאוש: הוא חוטף את לאנג-פורד, ובתמורה לחייו מבקש הזדמנות להופיע על מסך הטלוויזיה.

הבימאי מארטין סוקרסוזה, שנקלע כאן כנראה לסיפור הקרוב אליו ביותר, מבחינה עלילתית, מאז רחובות וועמים, יוצר אווירה כמעט קאמרית, שבה ההתמקדות היא בשתי דמויות אלה ודמות שלישית, של מעריצה מטורפת המשתפת פעולה עם פאסקין במיבצע החטיפה. בעזרתם מורש סוקר-סוזה סידרה שלמה של רעיונות המטרידים אותו בסרטי ומאו ומתמיד: האלימות כדרך חיים, הסגידה לכל מי

נים האחרונות. מנות גדושות של מין ש-התאפשר אחרי הפשרת כללי הצנוורה. המצלמה כחרב. הסינמה נובו היפשי של המוסיקה והמקצבים המיוחדים לארץ-משהו אחר. הוא אמנם עושה שימוש ביצ-רים העזים של המגז הלאטיני ובצבירות של המוסיקה והמקצבים המיוחדים לארץ-

רוברט-דה-נירו: הופעה עוצרת נשימה

שמעו לעשות דברים גדולים מן החיים, ולא חשוב אם לטוב או לרע, הצורך האובססיבי בחשיפה. על כך נוספים היבטים הקרובים מאוד לעולם-השעשועים שבו חי סקור-סוזה: הטלוויזיה שהפכה להיות חלק חשוב כליכך מן החיים, עד שהיא שותפה למישפחה יותר מאנשים בשר-ודם, ההשתעבדות של המצליחים להצלחתם, עד אשר ניטלת מהם הזכות לפרטיות, הצינייה מצד ההמונים, שכוכבים אלה אשר ניבנו על ידם יתחנפו אליהם 24 שעות ביממה ולא רק בהופעות, והדרכים המשונות בהן אפשר להגיע לתהילה, ולאוו דווקא חודות לכישורן.

יתכן שסקורסוזה יעשה עוד תיקונים לפני שיוציא את הסרט לשוק האמריקאי, אבל גם כפי שהוא, יש בו סצינות מרתקות רבות, הופעה עוצרת נשמה של דה-נירו ולואיס, וריוויו מרוער ומקסימה בשרי סנדרה ברוהרדט.

זה, אבל מעבר לכך, הוא יוצא חוצץ נגד כל המריחות המתקקות והשדופות שהיו מקובלות לפנייהם. סינמה נובו הוא בראש וראשונה קולנוע פוליטי, המשתמש במצ-למה כבחרב שלופה נגד עוולות חברתיות, נגד הסדר הקיים, נגד התמכרות כלכלית והתבותית לגורמים מן החוץ. רושה, דיאגס, ועוד רבים שאינם מיוצגים, למרבה הצער, במסיגרת זאת (כמו פריירה דוס סאנטוס, רוי גרה, ליאון הירשמן, אנטוניו פאריה ואחרים) הדירו רגליהם מן האולפנים וייצאו לרחובות. הם חיפשו את הרובעים העניים ביותר, את האזורים הפחות מפור-תחים של ברזיל ושם מיקמו את סרטיהם - אולי משום כך סרטים רבים כליכך נע-שו בבאהיה.

הם חזרו לאחור בתוך ההיסטוריה של ברזיל, כדי לבדוק את מקורות הפערים הכלכליים המעוותים. הם התחקו על מקר-רות העבדות ועל ערש התרבות המשולבת ממרכיבים אירופיים, מן הרוח הקאתולית, מן הפולחנים של העבדים אשר יובאו מאפריקה ומן המנהגים של האינדיאנים הי מקומיים. הם סירבו ללכת בדרכים הסלד-לות של הקולנוע ההוליוודי, לספר סיפורים שיגרתיים, המסודרים למשעי, לפי כללים מקובלים, הם ניסו דרכי ביטוי עזות יותר, חריפות יותר, השתדלו להכות את הצופה בהלם, להכניס אותו לתוך סערת-הרגשות שהם עצמם היו נתונים בה, ולא פעם התנפסה, המרץ והזעם הגלוי שהם מבטאים בסרטיהם, מחפה על ליקויים טכ-ניים, על מיגבלות בליהוק או היספוסים בתסריט.

בקיצור, זה היה קולנוע של אנשים אשר איכפת להם - הן מה שקורה סביבם מבחי-נה חברתית, הן הצורה שבה הם צריכים להעביר את הגיגיהם לצופים. זה בעצם הכיוון שקולנוע לאומי צריך לשאוף אליו, אם הוא רוצה להגיע לבגרות. אולי זה לא מוסיף הון עתק להכנסות המדינה, אבל זה מביא יוקרה וכבוד, שאינם נמדדים בכסף, כי פעמים רבות הם שווים יותר מכל מה שניתן לקבל במומן.

תדרוך

חובה לראות:

תל אביב - איטי - חבר מוכוב אחר, תהילה ויקטור ויקטוריה, סערה, ציד הצבאים, חמטין, הגילה של סאן-לורנצו, היא רוקדת לבדה.

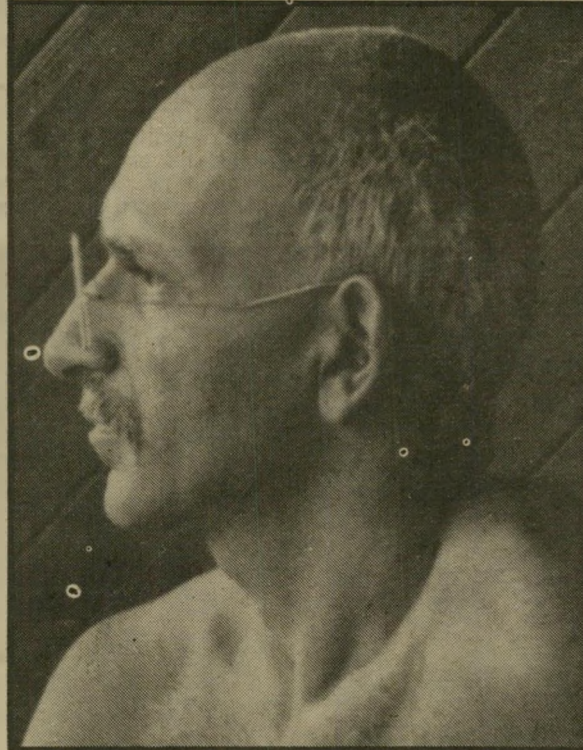
ירושלים - סערה, האדומים, התפוז המיכאני.

חיפה - איטי - חבר מוכוב אחר, קו הקוקיה, חמטין, ויקטור ויקטוריה.

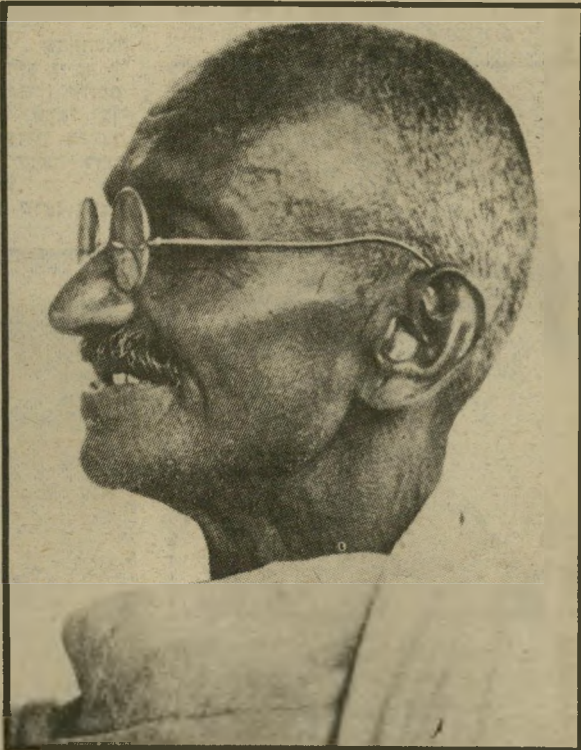
בן קינגסלי - השחקן שהחזיר לחיים את מאהטמה גאנדי

לכמה מן המבקרים את פרשת צברה (שאתילא), וסצינות אינטי-מיות העוקבות אחרי עיצוב דמותו המיוחדת של גאנדי, נביא התנגדות השקטה הסבילה, החל ממיפגשו הראשון בגזענות, כסטודנט באנגליה, ועד ליום מותו מכדור של רוצח, שנה אחרי הכרות העצמאת של הודו. כוכבים רבים משתתפים בתפקידי-מפתח, ביניהם ג'ון גילי-גוד, טרוור האורד, אדוארד פוקס, ג'ון מילס, מארטין שין, קנדיס ברגן, והמחזאי-שחקן הדרום-אפריקאי הידוע אתול פוגארד.

פני חודשיים לא ידע איש מי הוא. שחקן אלמוני, ממוצא הודי, חי באנגליה, וזהו זה. עתה הוא כבר זכה ברוב משאלי סוף-השנה בארצות-הברית כשחקן השנה, כאילו ללא תחרות כלל. שמו בן קינגסלי והוא מגלם את התפקיד הראשי בסרט ביוגרפי על מאהטמה גאנדי. את הסרט בייס סיר ריצ'ארד אטנבורו, ו הוא יצא למסכים בחודש שעבר, מלווה בכיקורות נלהבות. הסרט, אחת מהפקות היוקרה שמומנו עליידי חברות משלוש יבשות שונות (אנגליות, אמריקאיות וחברות מהונגרינג והודו)

בן קינגסלי בתפקיד גאנדי

מהאנרס קארמאצ'ר גאנדי

קשה להבחין בהבדל

אולם המבקרים כולם סבורים שקינגסלי עולה על כל המשתתפים המהוללים האלה. הוא הצליח, לדעת הביקורת, לא רק משום הדמיון הפיסי הרב שלו לאביה הרוחני של הודו המודרנית, אלא גם מפני שהוא הצליח ללכוד בצורה מדוייקת להפליא את צורת הדיבור שלו, את ההתנהגות ואת ההילוך של האישי, כך שקשה להבחין בהבדל שבין הקטעים התעודיים השזורים בסרט, והקטעים העלילתיים.

אין ספק שבעיקבות סרט זה יהיה בן קינגסלי שחקן מפור-סם מאוד. אך ספק אם יצליח אי-פעם להיפטר מן הדמות הרו-למת אותו עד כדי כך, שאין עוד מבחינים בינה ובין השחקן שמאחוריה.

צולם במשך תקופה ארוכה מאוד, כאשר אטנבורו - שחקן לש-בר שעשה כבר סרטים רבי-היקף קודמים, כמו גשר אחד רוחק מדי - התייחס הפעם אל המיבצע כאל יצירת חייה, והתעקש לשמש בתפקיד כסול, של מפיק ובימאי, כדי שאיש לא יתערב במלאכה.

עולה

על כולם

סרט משלב תמונות-המונים סוערות ומסעירות (ביניהן רצח 1500 הרדים, נשים גברים וטף, עליידי הבריטים, שהזכירה